

KESZEG Vilmos

Aranyosszéki-tordai-torockói bibliográfia I.

(A bibliográfiáról)

Aranyosszékről több mint száz éve jelent meg érdembeni szakírás, ORBÁN Balázs (1871), majd JANKÓ János (1893) monográfiája. Azóta az iránta való érdeklődés csupán kisebb, általában közéleti lapok publikációiban élt. Valójában sem Torda, sem Aranyosgyéres nem része a történeti Aranyosszéknek. Gyakorlatilag azonban egy közigazgatási egységet alkotnak, kulturális, gazdasági életük is azonos tényezők hatására szerveződik. Ez indokolja a két város és a falvak azonos tömbként való kezelését. A Torockói-medence szintén nem része a történeti Aranyosszéknek, közigazgatásilag ma sem tartoznak egy megyéhez, de több szempontból is indokolt vonatkozó irodalmuk közös tárgyalása.

Az alábbi bibliográfia évek során állt össze, egyéni használatra készült. Ezért tartalmazza a szakkönyvek és szaklapok tanulmányai mellett kéziratok és zurnalisztikai műfajok adatait is. Ez utóbbiak sora bizonyosan gazdagítható. Néprajzi, technikátörténeti, nyelvészeti, irodalomtörténeti, történelmi, heraldikai tárgyú közlemények egyaránt szerepelnek benne. Szándékosan elhagytuk viszont a vidékre vonatkozó jelentősebb irodalmi alkotások (IGNÁCZ Rózsa, GYALLAI PAP Domokos, LÁSZLÓFFY Aladár, BÁGYONI SZABÓ István stb.) adatait. További kiegészítést képezhet a terület

természettudományi és régészeti stb. irodalma.

A bibliográfiában nem szerepelnek az általános munkák és a tordai sajtóban megjelent közlemények.

ALMÁSI István
1971 Régi népdalok Aranyosvidékről. Művelődés XXIV. 6. sz. 20-22.

BÁGYONI SZABÓ István
1990 BALÁZS Ferenc, avagy az Opus folytatása. Szabadelvű Unió. II. 85-101.

BARÓTHY István (fel. szerk.), I. Aranyosvidék [1].

BENKŐ Elek
1972 Rovásírás az Aranyos mentén. Utunk. XXVII. 30. 10.

BODOCZKI Károly
1947 Torockó és környéke. Erdély. 6-14.

BORBÉLY István
1906 Torockó története 1848—49-ben. Kv.
1927 A régi Torockó. Cluj.

BORBÉLY Sándor
1891 Az aranyosszékiek tánca. Ethn. II. 243-246.

DEMETER VADNÁR János
1988 Az erdélyi Várfalva és unitárius temploma. Honismeret. XVI. 5. 38-41.

DUNĂRE, Nicolae
1956 Aspecte etnografice ale relațiilor romîno-maghiare în Transilvania. "Făclia". Cluj. 1956. XI. 3082. 2.

FELLEGI Ottóné
1894 Egy nap Toroczkon. Erdély. III. 190.

FERENCZI István
1996 Torda váráról. In: Emlékkönyv JAKÓ Zsigmond nyolcvanadik születésnapjára. Kolozsvár. 187-207.
1998 A nyugat-erdélyi Torockai-medence földtani-földrajzi viszonyairól és ős-, valamint ókori településeinek kérdéséről. ACTA - 1997. Sepsiszentgyörgy

F. HALAY Hajnal — SZENTIMREI Judit
1997 Torockói varrottások. Buc.

FURU Árpád
1994 Torockó népi építésze. (Erdélyi műemlékek 6.)

HARMATH Lujza
1894 Üdvözet Toroczkonak. Erdély. III. 167.

HELTMANN Ervin (fel. szerk.), I. Aranyosszék

HINTS Miklós

1981 Aranyosszéki festett famennyezetek. Művelődés. XXXIV. 3. 39.

1983 Festett famennyezetek, faragott kapuk Aranyosszéken. Korunk, XLII. 3. 243-246.

1989 Adalékok a nevezetes tordai fahíd történetéhez. "Épült itt helyben Tordán". Technikatörténeti Szemle. XVII. 1988-89. Bp.

HINTS Miklós — JANITSEK Jenő

1990 Aranyosgerend helynevei. NyIrK XXXIV. 84-90.
1991 Székelykocsárd helynevei. NyIrK XXXV. 174-177.

HORVÁTH SZ. István, I. MIKÓ Imre – KICSI Antal – HORVÁTH SZ. István

HUBER András

1997 Százarcú nagyhatalom. Csíkszereda. 276-388.

IMREH István

1979 Földközösség Aranyosszéken. In: Uő. Erdélyi hétköznapok. 1750-1850. Buk. 19-24.

1982 Devălmășia în scaunul Arieș. In: Viața cotidiană la secui 1750-1850. Buc. 17-28.

IMREH Lajos

1989 Adatok a tordai magyar nyelvű oktatás múltjához. (1557-1985) Kézirat

JAKÓ Zsigmond

1945 Adatok a torockói jobbáglázadások történetéhez. In: Erdélyi Történelmi Adatok. V. Cluj.

1971 Az Aranyos mente múltjából. Művelődés. XXIV. 6. 7-11.

1974/75 A torockói legenda születése és kritikája.

In: Írás, könyv, értelmiség. Buk. 1977. 62-79.

JANITSEK Jenő, I. HINTS Miklós — JANITSEK Jenő

JANKÓ János

1893 Torda, Aranyosszék, Torockó népies építkezése. Építészeti Szemle

1893 A torockói vasbányászat és kohászat. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közölnye. 1893. XXVII. 19-25, 53-56, 83-86, 139-144.

1893 Torda, Aranyosszék, Torockó magyar (székely) népe. Bp.

KÁDÁR József

1992 Népi csodás történetek és hiedelmek Dés környékén és Aranyos vidékén. Művelődés. XLI. 9. 18-23.

KELEMEN Lajos

1921 Torockó. Magyar Nép. VII. I-II. 26.

1927 Torockószentgyörgy és emlékei. Pásztortűz. 1927. 28.

KESZEG Vilmos

1987 Falucsfüfölk. Tett. 2. 27-31.

1991 A folklor határán. A népi írásbeliség verses műfajai Aranyosszéken. Buk.

1991 Egy kortárs mítosz értékintegráló ereje. Helikon. II. 31. 4-5.

1991 Kórkép az igaz történetekben. Helikon. II. 43. 3.

1995 Jaj, mennyei májost kellett csinálni. Tordai beszélgetések 1. Művelődés XLVIII. 12. 28-29.

1996 Tordai beszélgetések 2. Művelődés XLIX. 9. 28-32.

1996 Emlékek az aranyosszéki farsangról. KJNT Évkönyve 4. Kv. 233-237.

1997 BALÁZS Ferenc Aranyosszék emlékezetében. In: BALÁZS Ferenc Emlékkönyv. Népfőiskolai Füzetek. EMKE, Kv. 25-34.

1997 Vallásos téma az aranyosszéki emlékvessző füzetekben. In: S. LACKOVITS Emőke (szerk.): Népi vallásosság a Kárpát-medencében. II. Veszprém-Debrecen. 419-425.

1997 Írott szövegek, szövegtárgyak. In: PÉNTEK J. (szerk.): Szöveg és stílus. SZABÓ Zoltán köszöntése. Kv. 241-245.

KICSI Antal, I. MIKÓ Imre – KICSI Antal – HORVÁTH SZ. István

KISS András

1994 Ó- és Újtorda viszonya a XVI. század második felében és a XVII. század első évtizedében. In: Uő. Források és értelmezések. Buk. 143-160.

1994 Tudósítás 1803-ból a váltott gyermek elégetéséről. In: Uő. Források és értelmezések. Buk. 241-260.

KESZEG Vilmos, I. még Aranyosvidék [2] (fel. szerk.)

KISS Elek, dr.

1924 Ősi erények Torockó földjén. Magyar Nép. IX. 8. — IV. 45.

KOMÁROMI Tünde

1994 Életkép egy aranyosszéki család hiedelmeiről. In: Változás diákszemmel. (Magyar néprajzszakos hallgatók kiadványai 1.). Kv. 35-41.

1996 Rontásformák Aranyosszéken. A gyógyító román pap. Néprajzi Látóhatár V. 1-2. 87-98.

1998 Igézés az aranyosszéki Szentmihályon. In: ACTA - 1997, Sepsiszentgyörgy

KÓS Károly, dr.

1956 Arta lucrului în fier în Rimetea (Torockó). Studii și Cercetări de Istoria Artei. 1956. 3-4.. 271-277.

- 1961 Muzeul Comunal din Rimetea. Cluj.
 1971 Egy vasműves község: a régi Torockó. Művelődés XLIV. 6. 37-39.
 1972 Torockói vasművesség. In: Uő. Népélet és néphagyomány. Tíz tanulmány. Buk. 52-80.
- KUN KRIZA Ildikó
 1996 Farsangtemetés Torockón. KJNT Évkönyve 4. Kv. 217-232.
- MANCIULEA, Ștefan
 1929 Bazinul Trascăului. Bul. Soc. Reg. Rom. de Geogr. 1929. 115-132.
- MANZ Alfréd
 1922 Magyar szépségek. Magyar Nép. IX. 23., II. 38.
- MASZÁK Hugó
 1859 A torockói völgy (Erdélyben). Vasárnapi Újság, 1959. 28-29.
 1865 Torockzó népe. Az ország tükre. 11.
- M. BARABÁSY István
 1907 Aranyosszék összeírása 1711-ből. Gen. Füz. Kv. 104-106.
- MIKÓ Imre
 1971 Tordától Torockóig, JÓSIKÁtól BRASSAlig. Művelődés XXIV. 6. 12-13.
- MIKÓ Imre – KICSI Antal – HORVÁTH SZ. István
 1984 BALÁZS Ferenc. Buk.
- MUNTEANU Mihainé
 1987 Bátor voltam, mint egy férfi. In: PILLICH László – VETÉSI László (szerk.): Leírtam életem. Népi önéletírások. Buk. 272-280.
- MURÁDIN László
 1971 Az aranyosvidéki nyelvjárás. Művelődés XXIV. 6. 14-15.
- NAGY Jenő
 1957 Portul popular din Trascău. Buc.
 1971 A torockói öltözetről. Művelődés XXIV. 6. 47-51.
- NAGY Ferenc
 1987 Kint a fronton. In: PILLICH László – VETÉSI László (szerk.): Leírtam életem. Népi önéletírások. Buk. 97-113.
- NEMES Ödön
 1866 Regényes utazás Torockzó vidékén. Hazánk s a külföld. 705-707.
 1869 Torda. Hazánk s a külföld. 30.
- ORBÁN Balázs
 1871 A Székelyföld leírása... V. Aranyosszék. Pest
 1889 Torda város és környéke. Bp.
- PAP Domokos
 1909 Lakodalom Tordán 1702-ben. (Régi erdélyi szokásokról.) Aranyosvidék. 7-10
- P. L.
 1926 A torockói hősök emlékoszlopának leleplezése. Magyar Nép. VI. 5. VI. 22.
- PILLICH László
 1992 Régi és mai rodai hétköznapok. Forrás. XXIV. 56-66.
- RASS Károly
 1924 Hogy lesz a faluból város? Magy. Népr. IV. 44. 1.
- RAVASZ István
 1995 A tordai csata. In: A Kárpát-medence hadszíntérre válásának kérdései 1944-ben és a Magyarország keleti felén lezajlott hadműveletek, különös tekintettel a 2. magyar hadsereg felállítására és harcaira Erdélyben (Kandidátusi értekezés).
 1998 Háború Észak-Erdélyben 1944. Bp.
 1998 Harcok Erdély középső részén és a Székelyföldön 1944. szept. 5.-től a hónap közepéig. In: ACTA - 1997
- SEBŐK László
 1991 Aranyosvidék. Magyarságkutatás. 75-83.
- SEBŐK Samu
 1910 Torda és legközelebbi környékének természeti leírása. In: Tordai ált. főgimn. 1909/10 évi értesítője
- ST. Ödön
 1869 Torockói várromok. Hazánk s a külföld. 21.
- SUBA László
 A tordai kerámia története. Kézirat. Budapesti Néprajzi Múzeum Archívuma
- SZATMÁRI PAPP Károly
 1841 Torockó és a Detunáta. Kolozsvár
- SZEDILEK Csaba (fel. szerk.), I. Aranyosvidék [2].
- SZÉKELY András Mihály
 1983 Aranyosgyéres címerváltozatai. Korunk. XLII. 332-336.
- SZENTIMREI Judit
 1971 Torockói varrottas. Művelődés XXIV. 6. 56-59.
- SZENTIMREI Judit, I. még F. HALAY Hajnal —

SZENTIMREI Judit

SZENTMÁRTONI Kálmán

1957 Adatok a torockói iskola történetéhez. In: Emlékkönyv KELEMEN Lajos születésének nyolcvanadik évfordulójára. Kolozsvár. 577-586.

SZILÁDY Zoltán

1936 Erdély Magyar népe. Különlenyomat a Történeti Erdélyből. Bp. 11-18.

SZINTE Gábor

1910 Kapu a Székelyföldről. Népr. Ért. XIV. 27-31.

TÉGLÁS Gábor

1910, 1913 Építőáldozat Tordán. Népr. Ért. XI. (1910), 60-61; XIV. (1913), 99-101.

TÉGLÁS István

1910 Kirándulás Torockókról a Kollégium barlanghoz. Erdély. XIX. 103.

1910 Építő áldozat emléke Tordán. Népr. Ért. XI. 60-61.

1913 Építő áldozat Tordán. Népr. Ért. XIV. 99-102.

1914 Galambbúgos kapuk Tordán. Népr. Ért. XV. 124-127.

1915 A kőből kinövő kétélű kard, a vasfű és más babonák Torda vidékén. Ethn. XXVI. 285-287.

THOROCZKAY Lajos

1894 Lakodalmak Torockón. Erdély. III. 184.

THOROCZKAY-THURINSZKY Pál

1912 Az erdélyi parasztház ismeretéhez. Népr. Ért. 1912. 93-103.

VETÉSI László

1997 Egy aranyosszéki idős férfi vallásos világgépe. In: S. LACKOVITS Emőke (szerk.): Népi vallásosság a Kárpát-medencében. II. Veszprém-Debrecen. 320-344.

VINCZE Zoltán

1993 A torockói iskola pártfogói és tanulói (1789-1892). Erdélyi Múzeum. LV. k. 1993. 3-4. 34-49.

1998 Régi torockói sírkövek. ACTA - 1997. Sepsiszentgyörgy

VISKI Károly

1906 A tordai nyelvjárás. Bp.

1931 Székely tűzhelyek. Népr. Ért. XXIII. 16-27.

VÖÖ Gabriella

1992 Természet – mitológia – kulturális szimbólum. A Tordai-hasadék mitológiája. Ethn. 103. 3-4. 177-205.

(KÖVENDI) WERES Sándor

1891 Torda őcsaládai. Kv.

WOLF Rudolf

1993 Torda város tanácsi jegyzőkönyve 1603-1678. Kolozsvár (Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása)

ZSAKÓ Gyula

1944 Egy XVIII. századi torockói napló. Kv.

ZSIGMOND Győző

1993 Népi helynévmagyarázás. Helynevek és mondák Aranyospolyánban és Szentmihályon. Néprajzi Látóhatár. II. 4. 118-125.

1998 Szentmihály és Aranyospolyán helynevei. ACTA - 1997. Sepsiszentgyörgy

*** 1894 Torockók. Erdély. III. 142.

*** Aranyosszék. Független politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap. Felelős szerk. HELTMANN Ervin. 1932-1940.

*** Aranyosvidék [1]. Politikai és társadalmi hetilap. Felelős szerkesztő BARÓTHY István. Turda, 1891-1940.

*** Aranyosvidék [2]. Az RMD Sz Lapja. Felelős szerkesztő KESZEG Vilmos, SZEDILEK Csaba. Torda. 1990-1991

Bibliografia Scaunului Arieș și a zonelor Turda și Trăscău. I.

(Despre bibliografie)

Ultimele monografii ale scaunului secuiesc Arieș au apărut în secolul trecut (Balázs ORBÁN, 1871, János JANKÓ, 1893). De atunci au apărut numai publicații mai mici. Zonele Turzii și Trăscăului nu aparțin de teritoriul scaunului istoric Arieș, însă istoria acestora se leagă în multe privințe. Bibliografia s-a întocmit pentru uz personal, într-o perioadă mai îndelungată, de aceea cuprinde și titluri jurnalistice sau de manuscris. Tematica abordată se axează pe etnografie și istorie. Bibliografia se va putea întregi cu datele de literatură din științele naturii și din arheologie, respectiv se va putea completa cu numeroase alte date, între care cele ale publicațiilor apărute în presa locală. De asemenea nu am introdus aici referirile la vasta literatură generală și datele beletristice.

**The Bibliography of the Székely
Seat Aranyos and of the Zones
Torda and Torockó (Arieș,
Turda, Trăscău Basin; Cluj and
Alba Counties) I.
(About the bibliography)**

The latest monographs of the Székely seat (district) Aranyos were published in the past century (Balázs ORBÁN, 1871, János JANKÓ, 1893). Since then only small publications were edited. The Torda and Torockó zones do not belong historically to the territory of the seat Aranyos, but their history can be linked to each other in many ways. The bibliography was done for personal use over a long period of time, and that is why it comprises journalistic and manuscript titles as well. The topics we had in view are centred around ethnography and history. It will be possible to complete the bibliography with data from the natural sciences, as well as archaeology, or with any other data, such as publications of the local press. References to the vast general bibliography, or from literature, were also ignored.

1. ábra A nagyszebeni W.H. THERRY iskolai térképének részlete a Felvinc-központú Aranyosszékkel

2. ábra Aranyossék utólagos bejelölése törvényhatósági körzeteket ábrázoló térképen, 1882. Mohács nyugati részét tévesen Felső-Fügedhez tartozónak mutatja

